

Zveza Ljudskih Tradicijskih Skupin Slovenije
Slovenian CIOFF® National Section

Bilten

Št. 4, letnik XIX.

oktober 2022

Vsebina

<i>dr. Bruno Ravnikar:</i>	Anatomija folklornih festivalov	3
<i>Alenka Klemenčič:</i>	34. Mednarodni folklorni festival Folkart	7
<i>Marcela Krt:</i>	AFS Ozara Kranja na turneji v Franciji	9
<i>Hana Brezovnik:</i>	AFS France Marolt v Nišu	11
<i>mag. Janja Ravnikar:</i>	CIOFF® maraton 2022	11
<i>Foto: vir Youtube:</i>	CIOFF® maraton 2022: peka belokranjske pogače	12
<i>Foto: vir Youtube:</i>	CIOFF® maraton 2022: okusi slovaške Tradicionalne kuhinje	12

Bilten je brezplačno glasilo članov Zveze ljudskih tradicijskih skupin Slovenije in izhaja štirikrat letno.

Naslov: Zveza ljudskih tradicijskih skupin Slovenije
Glavni trg 7
p. p. 173
4000 Kranj
e-pošta: cioff-slovenia@cioff.org
internet: www.zltss.si

Bilten ureja Uredniški odbor:

glavna urednica
član
član

mag. Janja Ravnikar
Božidar Fabjan
Štefan Huzjan

Bilten se nahaja tudi na spletni strani ZLTSS: www.zltss.si.

Vsebina člankov izraža avtorjevo mnenje in ne mnenja uredniškega odbora.

Naslovnica: Radovljica. Valvasor: Slava Vojvodine Kranjske.

Anatomija folklornih festivalov

(Članek je avtor 27. avgusta 2022 v italijanščini predstavil na 46. Kongresu ljudske tradicije v italijanski Gorici.)

Beseda **festival** pomeni večdnevno slavnostno prireditve, navadno enkrat na leto, ki je namenjena pregledu določene izbrane stvarine in izhaja iz tujke *festa* – praznik. Človeštvo je imelo vedno različne razloge za praznovanje in tako je še danes. Poznamo glasbene, gledališke, umetniške, kulturne, modne, kulinarične in podobne festivale, a tudi *folklorne festivale*. Za boljše razumevanje besede *folklorni* se moramo vrniti v leto 1846, ko je Anglež *William John Thoms* sestavil ta izraz iz besed *folk* (ljudstvo) in *lore* (iz staroangleške besede, ki je pomenila *vedeti* ali *učiti*). Njegovo osnovno razmišljanje je bilo zelo preprosto: zgodovina nas poučuje o življenju vladarjev, njihovih žena, ljubic, vojn, osvajanj, ničesar pa ne pove o življenju preprostega človeka in njemu je posvetil novi izraz. Tako je povezal *duhovno ljudsko kulturo* s *snovno* (materialno) *kulturo*, ki se je takrat že nahajala v obliki različnih artefaktov v muzejskih zbirkah. Tolmačenje obeh izrazov je ostalo vse do danes nekoliko nedorečeno. Vzhodnoevropske države pojmujejo kot folkloro tako duhovno kot snovno ljudsko kulturo, medtem ko dajejo vzhodnoevropske države prednost duhovni ljudski kulturi, ki se prenaša po ustnem izročilu iz generacije v generacijo.

V času med obema svetovnima vojnama so se pojavile zlasti v Združenih državah Amerike in Angliji prireditve etničnih skupin, ki so ohranjale svoje šege in navade, povezane s tradicionalnimi plesi in glasbo. Ta pojav je povzročil pomemben premik v pojmovanju ljudske kulture. Dolga leta so bili ljudski običaji in verovanja v naravne in nadnaravne sile ter njihova povezava z letnim in življenjskim ciklom zgolj interna last posameznih etničnih skupin, nenadoma pa so bistveno spremenili svojo funkcijo in postali predmet predstavljanja na odru za občinstvo. Ne smemo pozabiti, da so te prireditve nudile strokovnjakom nemalo možnosti za obravnavanje, beleženje, arhiviranje in končno tudi objavljane predstavljenega gradiva ter s tem preprečile njihovo pozabo. Na drugi strani pa so mnogi običaji tudi izgubljali svoj prvotni pomen. Običajno so bile predstavljene na teh prireditvah šege in navade ožjega območja, a tudi že iz okolišev. V tem času so opisane etnične skupine počasi pridobivale ime *folklorna skupina*.

Izboljšanje ekonomskih razmer po drugi svetovni vojni je omogočilo potovanja v bližnje in bolj oddaljene dežele, kar je odprlo vrata novi obliki turizma. Obiskovalci so želeli spoznavati tuje dežele, njihove kulture in prebivalce. Domači gostitelji so kmalu spoznali priliko ponuditi obiskovalcem prireditve s predstavljanjem svojih domačih običajev. To ni zadoščalo in s časom so pričeli vključevati v svoje prireditve tudi sporede folklornih skupin iz bolj oddaljenih krajev. Tako so nastali danes znani *mednarodni folklorni festivali* s sodelovanjem svetovno znanih folklornih skupin.

Leta 1970 je *Henri Coursaget* v francoskem Confolensu osnoval mrežo desetih držav, v katerih so se že dogajali mednarodni folklorni festivali in jo poimenoval *CIOFF* (Conseil International des Organisations de Festivals de Folklore et d'Arts Traditionnels). Osnovna zamisel je bila nedvomno upravičena, kajti ta mreža se je do danes razširila na 110 članov. Nova mreža je omogočala povezovati posamezne festivale, razdeliti stroške udeležb oddaljenih skupin, a tudi povečati izmenjavo mednarodnih skupin.

Kasneje, 15. novembra 1989, je UNESCO objavil *Priporočila za ohranjanje tradicionalne ljudske kulture in folklore*. Dokument je bil dovolj obširen, da je vseboval tudi ljudske ples in običaje. Dodatno je zahteval od etničnih skupin, da ohranjajo svojo ljudsko kulturo, s poudarkom na svoji narodni identiteti. Sledeč tem priporočilom so mnogi festivali vključili v svoje sporede poleg plesov tudi ljudsko glasbo, petje, igre, običaje in podobne oblike. S tem se je nekdanji izraz *duhovna kultura* sčasoma spreminjal v *nesnovna kulturna dediščina* (ICH, *Intangible Cultural Heritage*). To opredelitev moramo obravnavati nekoliko podrobneje, ker ne odgovarja vedno dejstvu.

Dandanes so razdeljene folklorne skupine v tri skupine: *avtentične* (izvirne), *reproduktivne* in *stilizirane*. Avtentične skupine predstavljajo živo tradicijo in ustrezajo v večini primerov nosilec nesnovne kulturne dediščine, čeprav včasih v bolj skromni obliki. Kljub temu smatrajo mnogi festivali te skupine kot nezanemljive za občinstvo in se izogibajo njihovim udeležbam. V skrajnem primeru vključijo v spored eno ali dve ustrezni domači skupini v medli senci preostalih reproduktivnih in stiliziranih skupin. Zato si je treba ogledati, kaj nudijo reproduktivne in stilizirane skupine.

Reproduktivne skupine sicer vključujejo v svoje sporede prvine žive tradicije, vendar prilagojene odrskemu prikazovanju. Posledično v

njihovih sporedih ni vedno nedvoumno, kaj ustreza živi tradiciji in kaj je delo koreografa. Po številu so te skupine v večini in je treba ocenjevati njihove sporede še posebej previdno, zlasti še, ker jih občinstvo običajno sprejema z nadpovprečno simpatijo.

Lažje je ocenjevati stilizirane skupine. V mnogih deželah služi živa tradicija tem skupinam zgolj kot navdih za ustvarjanje novih koreografij z bolj izraženo plesno tehniko, kakršne izvirni ples ne pozna. Take odrske priredbe ugajajo predvsem nekritičnemu občinstvu, ki s tem spodbuja nadaljnji razvoj te dejavnosti. To velja še zlasti za ansamble, ki uživajo nemajhno državno podporo. Njihov namen ni ohranjanje svoje nesnovne kulturne kulture, ampak predstaviti spored z novimi koraki kot izraz višje plesne tehnike. Ni odveč pripomniti, da ti sporedi nimajo ničesar skupnega z nesnovno kulturno dediščino. Njihovi sporedi so bili pogosto predmet razprav med strokovnjaki in laiki, vendar z majhnim uspehom, saj so festivali v prvi vrsti namenjeni občinstvu! Namen koreografov je prikazati v koreografijah svojo visoko strokovnost in plesne sposobnosti svojih plesalcev, zato moramo opredeliti njihove stvaritve kot spored za strokovno nekritično občinstvo.

Poskusimo sedaj analizirati folklorni festival podrobneje. Festival predstavlja skupek med seboj dobro povezanih dogodkov, v katerih se srečujejo različni sodelujoči. Prvi in najpomembnejši so domače in tuje folklorne skupine s svojimi sporedi. V njih moramo ocenjevati poleg plesne izvedbe še glasbeno spremljavo, petje, predstavljene kostume in način, kako je nek običaj predstavljen na odru. Odgovorne osebe so koreograf, glasbeni in pevski aranžer ter kostumograf. Vsi trije morajo čim bolj prilagoditi svoje delo zasnovi koreografije. Največ odstopanj srečujemo v neenotnosti korakov plesnih izvajalcev, a tudi v odsotnosti sinhronizacije med plesom in glasbeno spremljavo. Včasih vidimo lahko tudi neurejene kostume ali kostume, ki ne ustrezajo prikazanemu območju. Sporna je mnogokrat tudi glasbena spremljava. Plese, ki naj bi izvirali izpred več stoletij, ni mogoče spremljati z danes uporabljenimi glasbili. To velja še zlasti za klavirsko in kromatično harmoniko, saksofon in jazz-baterijo, katero mnogi uporabljajo kot danes nepogrešljiv ritmični pripomoček. Istočasno s tem pojavom izginevajo vedno bolj izvirna ljudska glasbila. Mimo tega narašča število folklornih skupin, ki se poslužujejo posnete glasbe, tako imenovanega *play-backa*. Odveč je poudariti, da skupine s posneto glasbeno spremljavo ne spadajo na noben folklorni festival.

V drugo skupino udeležencev festivala spada organizator s svojimi službami. Tu srečujemo odrsko tehniko s scensko službo, razsvetljavo, ozvočenje, garderobe in druge pomožne dejavnosti. Pomembne pa so tudi tri osebe: direktor festivala, režiser in napovedovalec sporeda. Njih sodelovanje je še zlasti odgovorno, ker direktor festivala ni vedno strokovnjak za folkloro. Ena izmed njegovih nalog je pridobiti od sodelujočih skupin pravočasno podrobnejši opis njihovih sporedov. Kljub temu srečujemo ravno v tem pogledu največ napak. Vodstva nekaterih skupin niti ne poznajo vsebin svojih predstavitev in navajajo, kje je skupina že vse sodelovala, kašna priznanja je prejela in kdo je njen umetniško vodja. Take podatke je treba preveriti pred samo prireditvijo, saj so večinoma za občinstvo nezanimivi, poudariti pa je treba vsebino in smisel koreografije. Dogaja se tudi, da skupina posreduje pravilne podatke, ki pa so napačno predstavljeni občinstvu. Poznam primer, ko je skupina nastopila v dveh delih in je napovedovalec prvi del opisal z vsebino drugega dela in obratno. Doživel sem tudi, da je napovedovalec opisoval staro ljudsko glasbilo, ki se na odru sploh ni pojavilo. Takšne primere je treba preveriti pred samim nastopom, saj pričajo o slabi pripravi sporeda. Podatke, namenjene občinstvu morajo predhodno preveriti režiser in napovedovalec, skupaj z vodjo gostujoče skupine. Ne smemo pozabiti, da s pravilno napovedjo tudi izobrazujemo občinstvo.

Pomembna podskupina v organizaciji so vodiči. To so spremljevalci skupin, katere dodeli organizator vsaki gostujoči skupini za stalno povezavo med organizatorjem in skupino. Običajno so izbrani izmed članov domače skupine, ki naj bi obvladovali jezik gostov, vsekakor pa obvezno angleški jezik. Dodatno naj bi že sodelovali na mednarodnih festivalih in tako poznali mogoče zaplete. Bolj izkušeni direktorji festivalov namenijo temu nekaj časa pred samim festivalom in posredujejo vodičem njihove obveznosti ter podatke o gostujoči skupini. Kljub temu srečujemo na festivalih od odličnih vodičev vse do slabih in neodgovornih.

V zadnjo skupino udeležencev festivala spada občinstvo. Med njimi je običajno bolj malo oseb, ki se zanimajo za nesnovno kulturno dediščino, ampak želijo uživati v zanimivem in živahnem sporedu. Nanje mora misliti tako organizator festivala kot tudi izvajalci sporeda in jim posredovati potrebne podatke o prikazanem sporedu.

Nekateri festivali so tematski in zahtevajo poseben pristop. Semkaj spadajo otroški festivali, festivali za gibalno ovirane osebe, festivali

za diaspore in manjšine. Pojavljajo se tudi aktivnosti izven odra kot na primer defileji, nastopi v domovih za ostarele, delavnice za učenje plesov, prodaja izdelkov domače obrti, stojnice s tipično domačo hrano, vendar jih običajno ne moremo uvrstiti med nesnovno kulturno dediščino.

V zadnjih dveh letih je bila preprečena izvedba večine festivalov, zato so nekatere organizacije poskušale predstaviti folklorne sporede v virtualni obliki preko interneta. Običajno brez večjega uspeha, kajti noben zaslon ne more nadomestiti živih izvajalcev na odru in noben kavč ne more nadomestiti živih gledalcev pred odrom. Zato upajmo, da bodo naši festivali v bližnji prihodnosti ponovno polno oživel, saj pravi pregovor, da upanje vedno ostaja.

dr. Bruno Ravnikar, predsednik Strokovnega sveta ZLTSS

34. Mednarodni CIOFF® folklorni festival Folkart

Za leto 2022 smo smelo načrtovali program in tako je Folkart ponovno upravičil sloves največjega mednarodnega folklornega festivala v Sloveniji ter enega največjih v Evropi kot tudi v folklornem svetu. Ponudil je izjemno, kontrastno in barvito svetovno kulturno tradicijo. Sodelovale so folklorne skupine iz Argentine, Brazilije, Čila, Filipinov, Poljske in Španije ter tudi dve folklorni skupini iz Slovenije.

Mariborski folklorni festival je znan in cenjen po vsem svetu. Združuje svetovno tradicijsko kulturo, ki naše mesto za teden dni spremeni v prestolnico živahnih barv, glasbe, plesa, petja in nasmejanih obrazov. Folkart je bil v letu 2020 eden redkih evropskih festivalov sploh, kjer se je program odvijal v živo, celo z udeležbo dveh tujih skupin ter dveh slovenskih. V letu 2021, ko so festivali po Evropi in svetu sicer ponovno vzpostavljali program v živo, je Folkart gostil kar štiri tuje skupine ter eno slovensko. Letos, ko pa smo spet lahko življenje vrnili v (skoraj) normalne tirnice, pa je mariborski Folkart zablestel v polnem sijaju. V Maribor se je zgrnila prava eksplozija vrhunskih predstav z oddaljenih celin sveta in tudi Evrope.

Iz **Argentine**, dežele tanga, nogometa in govedine, je prišla skupina gavčov. Največji, povsod zaželeni profesionalci, Compañía artística

»Gran Ballet Argentino« iz Córdoba. Prijatelji, že tretjič so prišli v Maribor, na Folkart. Gavči. Tango. Resnično so ena najboljših, ena največjih argentinskih skupin. In zaljubljeni so v Maribor.

Da njihova dežela ni le karnevalski Rio in nogomet, so nam dokazali plesalci in plesalke iz vroče **Brazilije**. Asociación Cultural, Grupo »Flor Ribeirinha« iz mesta Cuiabá, Estado de Mato Grosso. Vrhunska predstava! Ni le samba in ni le nogomet. Ni samo Rio. Je amazonska kultura, je tradicija, je Siriri ples. Zibelka strastne predanosti lastni kulturi. Polinezijci, pa **Čile**? O, ja, saj so potomci ljudstva Rapa Nui, ene najstarejših civilizacij na planetu. Mahia Asociación Cultural, »Mahia Rapa Nui«, z domicilom v Barceloni, nam je prinesla izjemno kulturo z Velikonočnega otoka. Ena najstarejših civilizacij na planetu. Zadnji biser neokrnjenega življenja na svetu.

Mistika, duhovi, šamani in eleganca, vse to je kultura, tako značilna za **Filipine**. Dance Company »Parangal«, z domicilom v San Franciscu, strastno neguje ljudsko izročilo tega dragulja jugovzhodne Azije. Kultura dežele tisočerih otokov, legend in mistične folklore nam je ponudila enkratno izkušnjo.

Seveda je bila zastopana tudi Evropa. **Poljska**, dežela Chopina in Nikolaja Kopernika, ki je sonce postavil tja, kamor spada. Dežela z burno zgodovino, izjemno kulturo ter pogumnimi, srčnimi ljudmi. Zespół Pieśni i Tańca »Jawor« iz mesta Lublin so mlada akademska skupina in na letošnjem Folkartu so pokazali, zakaj veljajo za ene najboljših.

Uživali smo v aragonski joti, ki pa ni enolončnica, ampak ples. **Španija**. Grupo Folclórico »Raíces de Aragón« iz Zaragoze. La jota Aragonesa. Tradicionalna glasba in ples. Kitare, lutnje, bobni in kastanjete. Izjemno!

To pisano svetovno mešanico pa je seveda začinila naša majhna deželica na sončni strani Alp, **Slovenija**. Akademska folklorna skupina »ŠTUDENT« iz Maribora. Naši »Kudovci«. Tisti, ki začenjajo Folkart in ga tudi zaključijo. Izjemna domača tradicijska umetnost. Pridružili pa so se jim tudi člani Folklorne skupine »FD Rožmarin Dolena«. Zagnani, avtentični. Družijo se z Jürekom, ker prinaša pomlad in preganjajo Rabolja, zato, ker je demon.

Mariborčani in vsa Slovenija smo lahko ponosni nase in na naš Festival Lent, še posebej pa na Folkart, ki je s statusom velikana trdno zasidran v folklornem svetu. Saj celo Argentinci, tisti iz enega največjih folklornih ansamblov na svetu, pravijo: »To je naš Folkart, to je naš Maribor!«

Alenka Klemenčič, Producentka festivala Folkart

AFS Ozara Kranj na turneji v Franciji

Po dobrih dveh letih odpovedanih festivalov in s tem turnej smo se člani vodilne skupine AFS Ozara Kranj v sredini meseca julija odpravili v Francijo, v mesto Le Puy en Velay. Mednarodni folklorni festival Interfolk, ki je v tem mestu potekal že 58., je potekal od 18. do 24. julija. Poleg Slovenije so na festivalu sodelovale še Poljska, Galicija, Madagaskar, Čile in Tahiti.

Naše potovanje smo pričeli z nočno vožnjo dan pred pričetkom festivala, 17. julija. Pot je hitro minila, naslednji dan pa smo se za nekaj ur ustavili v mestu Lyon, v drugem največjem mestu Francije, ki slovi kot prestolnica francoske kuhinje. Povzpeli smo se na hrib Fourvière, kjer smo si ogledali znamenito Baziliko Notre-Dame de Fourvière, posvečeno Marijinemu brezmadežnemu spočetju. Med prostim časom smo lahko začutili utrip mesta, pozno prebujanje francoskih lokalov, lične ulične restavracije in slastne čokoladnice. Kmalu je prišel čas odhoda in čakalo nas je nekaj več kot 100 km vožnje do našega končnega cilja, do mesteca Le Puy en Velay. V popoldanskih urah smo prispeli na cilj, kjer so nas že čakali vestni vodiči in številni prostovoljci. Naš novi dom za teden dni je postal dijaški dom v bližini starega mestnega jedra. Vso prtljago, noše, instrumente in rekvizite smo razporedili po sobah v drugem nadstropju. Skupna kopalnica s stranišči je bila zraven sob. Po nastanitvi in kratkem počitku smo se zbrali pred domom, kamor sta nas prišla pozdravit predsednica festivala in glavni koordinator.

Le Puy en Velay je mesto na južnem območju centralne Francije. Staro mestno jedro se nahaja okoli vulkanskega stožca v kraterju ugaslega vulkana. Mestece je kljub majhnosti raznoliko, saj lahko na vsakem vogalu občutiš njegovo kulturno plat, spiješ kavo v ulični kavarni, vstopiš v majhno družinsko trgovino, se ustaviš in si pogledaš ulično umetnost, občuduješ zgodovinske spomenike in se naužiš enotnega arhitekturnega sloga. Tekom tedna smo imeli dovolj časa, da smo mesto lahko dodobra spoznali, v veliko pomoč z usmerjanjem in posredovanjem zgodovinske bogatosti, zanimivosti in lokalnih pripovedi pa sta nam bili vodički, ki sta nas vestno spremljali in vodili na vsakem koraku. Na pobočju vulkana smo tako obiskali iz 12. stoletja zgrajeno veličastno katedralo Notre-Dame du Puy. Njena znamenitost so črni kipi Marije, leta 1998 pa

je bila katedrala vpisana na UNESCO-ov seznam kulturne dediščine. Na vrhu vulkanskega stožca smo se po stopnicah povzpeli do bronastega kipa Device Marije. Kip služi kot razgledni stolp, ki naj bi bil vlit iz pretopljenih 213 ruskih topov. Kip je bil zgrajen leta 1960, Marijin pogled pa naj bi gledal proti Santiagu di Compostela. Po kamnitih stopnicah pa nas je pot vodila še na manjši vulkanski stožec s kapelo Saint Michel d'Aiguilhe na vrhu.

Pred samim pričetkom festivala smo dobili natančno zasnovan urnik z datumi, kraji in trajanjem nastopov, a žal je bil izvod samo v francoskem jeziku, zato nam je bilo njegovo razumevanje precej oteženo. Vodički sta nam v ta namen vsakodnevno na vrata nalepili potek naslednjega dneva z urami v angleškem jeziku, da smo lažje sledili celotnemu dogajanju festivala in samega bivanja. Nastopov je bilo kar nekaj; v treh različnih mestih smo publiki večer popestrili z 80. minutnim programom, dvakrat smo v samem mestnem jedru s 15. minutnimi plesi in animacijami na treh različnih krajih predstavili slovensko kulturo, ples, glasbo, običaje in oblačila, nastopili smo na svetovnem glasbenem festivalu Ambert, se v povorki predstavili meščanom ter s plesom, glasbo in animacijo popestrili vsakdan na trgu starega mestnega jedra. Na vseh nastopih je bilo poskrbljeno za prostor, kjer smo se lahko preoblekli v kostume in se uredili, prostovoljci pa so skrbno skrbeli, da je bilo vedno dovolj vode za nastopajoče. Pred samim nastopom je bilo dovolj časa, da smo se med generalko spoznali z odrom, se preoblekli, dekleta pa smo imele čas za frizure, ličenje ... Nastopi so bili bolj kot ne samostojni, zato žal nismo imeli nobenega skupnega nastopa, kjer bi se predstavile vse skupine na skupnem odru – tudi zadnji dan nismo imeli priložnosti biti del zaključne prireditve.

Kljub temu, da ni bilo organiziranih družabnih večerov, kjer bi se imeli priložnost povezati s preostalimi državami in predstaviti svojo kulturo, nam je bilo omogočeno, da smo večino večerov kljub pozni uri lahko preživeli zunaj, kjer smo ob zvokih *muzkontarjev* predstavljali plese, glasbo in igre naših držav.

Festival nam bo zagotovo ostal v zelo lepem spominu, saj smo se spoznali s člani različnih držav, obiskali lepa mesta, ponovno skupaj potovali, naredili ogromno lepih spominov, predstavljali našo bogato kulturo in se še bolj povezali kot skupina.

Marcela Krt

AFS France Marolt v Nišu

Med 16. in 20. julijem smo se člani AFS France Marolt skupaj s skupinami iz Srbije, Severne Makedonije, Romunije, Bolgarije, Bosne in Hercegovine in Mehike mudili na 15. mednarodnem študentskem folklornem festivalu v Nišu. Nastanjeni smo bili v študentskem domu blizu središča Niša, kjer sta se odvili otvoritvena in zaključna festivalska slovesnost, vmes pa smo tri dni vsak večer nastopili v drugem okoliškem kraju. Z večimi različnimi koreografijami, tremi večjimi in dvema miniatürkama, smo se tako predstavili tudi prebivalcem mestec Vladičin Han, Bela Palanka in Knjaževac. Izvedli smo tudi zelo uspešno plesno delavnico za člane ostalih skupin.

Ker so se nastopi odvijali v večernih urah, smo imeli dopoldan veliko prostega časa, ki smo ga izkoristili za raziskovanje mesta in druženje, nekaj pa smo ga namenili tudi seznanjanju z zgodovino mesta Niš. Skupaj z nekaterimi drugimi skupinami smo si tako ogledali tudi znano kostnico v obliki stolpa *Čele kulo* in koncentracijsko taborišče *Lager Niš*, ki je znano po prvem organiziranem množičnem pobegu iz taborišča med 2. svetovno vojno. Po večernih nastopih smo se z ostalimi nastopajočimi družili na večerji in se učili različnih kol, s člani drugih skupin pa smo se povezali tudi med druženjem v samem študentskem domu. Festival se je s čudovito zaključno slovesnostjo v niški trdnjavi, na kateri so se ponovno predstavile vse skupine, zaključil 20. julija, naslednjega jutra pa smo se podali nazaj domov in se v Ljubljano vrnili utrujeni, a z veliko novimi prijatelji in nepozabnimi izkušnjami, na katere bomo spomine gotovo obujali še dolgo.

Hana Brezovnik

CIOFF® maraton 2022

7. in 8. avgusta 2022 je CIOFF® organiziral spletni maraton, kjer so članice predstavile različne vsebine. Nekatere države so sodelovale v tematiki *Uporaba robca v latinskoameriških ljudskih plesih*, spet druge, kot tudi Slovenija, pod temo *Okusi sveta... Zavod Metlika* je predstavil peko belokranjske pogače. Predstavitve si lahko ogledate na fb strani @CIOFF. NGO oz. na Youtube pod "CIOFF® Marathon 2022".

mag. Janja Ravnikar, predsednica ZLTSS

CIOFF® Marathon 2022, Slovenia "Flatbread from Bela Krajina"

CIOFF® maraton 2022: peka belokranjske pogače (vir: Youtube)

YOUTUBE.COM

CIOFF® Marathon 2022, Slovakia "Tastes of Slovak Traditional Cuisines"

1st part: Párance from Pukanec. Chef: Peter Klinko older. Video: Peter Klinko younger. 2nd part: ...

CIOFF® maraton 2022: okusi slovaške tradicionalne kuhinje (vir: Youtube)